

DUURZAAMHEID & NATUUR

NATUURDAGBOEK
18 december 2017

Waarom steken als je een wind kunt laten?

En van de terugkerende thema's in de lezerspost die ik ontvang is een insect waarvan mensen de naam willen weten. Het betreft een wants die 's winters op verwarmde plaatsen afkomt, woonhuizen bijvoorbeeld, en die de weg naar binnen gemakkelijk vindt omdat hij infraroodstraling kan zien. Hij ziet de warmte.

Het betreft de bladpootrandwants, vaak per ongeluk bladpootwants of bladrandwants genoemd, die in wetenschapslatijn als *Leptoglossus occidentalis* door het leven gaat. Occidentalis betekent westers en de wants komt inderdaad uit het wilde westen. Het is een immigrant uit Amerika, die zo'n tien jaar geleden Europa heeft gekoloniseerd.

De bladpootrandwants heeft een lijf van twee centimeter, twee fors geschapen voelsprietten en zes poten, waarvan de twee achterste het grootst zijn en een beetje op flappende cowboybroekspijpen lijken. Bladpootrandwantsen leven van jonge dennenappels en sparrenkegels, waaruit ze sapjes zuigen met hun steeksnuut. Met die snuit zouden ze, als u ze oppakt en knijpt, kunnen proberen u een steekje toe te dienen, al zal het hen moeite kosten door uw vingerhuid heen te boren. Ik heb nog nooit iemand gehoord die door een bladpootrandwants is gestoken en ontsprong zelf ook die dans, al heb ik meerdere bladpootrandwantsen op mijn hand gehad. Liever dan door te steken verdedigen ze zich door een wind te laten. Zoals bunzings, ringslangen en stinkdiereen ook doen.

Het zijn mooie wantsen, met hun taille, hun oranje-geel-wit-zwart gevlekte lijf. Gedurende het jaar planten ze zich voort en de grootste aantallen bladpootrandwantsen zijn er in de herfst. Als de herfst plaats maakt voor sneeuw en kou, trekken ze massaal op naar de warmte en kunnen ze in huis belanden. Laat ze dan op uw hand of op een kartonnetje kruipen en zet ze in de schuur of in de garage of in de bosjes – zolang u ze maar niet doodmaakt.

Koos Dijksterhuis

Warmtewants.
FOTO KOOS DIJKSTERHUIS

CHEMICALIËN De omstreden onkruidverdelger glyfosaat (Roundup) mag de komende vijf jaar nog worden gebruikt. Longarts Marjolein Drent ziet in haar praktijk dat overgevoeligheid kan leiden tot ernstige gezondheidsproblemen. Drent pleit voor betere bescherming en preventieve screening.

tekst **Joop Bouma**

En de boer... *hij* *ademt* *in*

Het steekt longarts Marjolein Drent dat het bij discussies over het bestrijdingsmiddel glyfosaat (Roundup) alleen maar gaat over een vermeend kankerrisico. "Mensen moeten weten dat je ernstig ziek kunt worden van het inademen van chemische stoffen. Kanker is erg, maar longfibrose – littekenvorming na ontstekingen – is minstens zo erg. Ook dat is potentieel dodelijk. Als mensen dat wisten, zouden ze veel voorzichtiger zijn met deze middelen."

Marjolein Drent is bijzonder hoogleraar diffuse longziekten aan de Universiteit Maastricht. Ze werkt in het Sint Antoniusziekenhuis in Nieuwegein. Dat ziekenhuis heeft een expertisecentrum voor deze zeldzame longziekten. Drent geldt internationaal als een expert op het gebied van longfibrose en sarcoïdose (onverklaarbare ontstekingen, vaak in de longen).

Bijna twintig jaar geleden behandelde Drent een doodzieke vrouw die ernstige longproblemen kreeg door het inademen van glyfosaat. Voor de longarts staat vast dat het bestrijdingsmiddel de oorzaak was, omdat het twee keer achtereen gebeurde. Beide keren kort na het spuiten van Roundup op een schoolplein in Sittard (zie pagina 9).

Over de onkruidbestrijder met de werkzame stof glyfosaat woedt al jaren een heftig debat. Het middel werd in 2015 door het agentschap IARC van de Wereldgezondheidsorganisatie aangemerkt als 'waarschijnlijk kankerwekkend voor de mens'. Dat oordeel was gebaseerd op dierproeven. Maar het standpunt van het gezaghebbende IARC werd al spoedig onderuit gehaald door de Europese autoriteit voor voedselveiligheid Efsa én andere wetenschappelijke instituten: er zouden geen kankerrisico's zijn, bij normaal gebruik.

Het IARC blijft bij de waarschuwing: glyfosaat kan mogelijk kanker veroorzaken. Vorige maand stemden de EU-lidstaten over verlenning van de vergunning van glyfosaat. Na een moeizame discussie is besloten het middel voor vijf jaar toe te laten op de Europese markt. Ook Nederland stemde voor. Het Europees Parlement had opgeroepen tot een verbod, met een afbouwperiode van vijf jaar.

Grootschalig gebruik van chemische middelen in de landbouw baart Drent zorgen. "In mijn werk heb ik vooral te maken met mensen die ziek worden van het inademen van allerlei stoffen. De longen zijn het grootste contactorgaan van het lichaam. Of het nou gaat om bakkers die meelstof inademen, of een zzp'er met een isolatiebedrijfje die de hele dag met glaswol werkt, ze komen bij mij met longaandoeningen waar ze vaak niet meer van genezen.

"Sommige mensen zijn nu eenmaal gevoeliger voor bepaalde stoffen. Iemand die duiven

komt er geen arbeidscontract. Drent: "Dat is in het belang van het bedrijf, want als ondernemer heb je niets aan iemand die ziek wordt. Maar de werkzoekende is er ook bij gebaat. Zo'n test is niet eens zo duur, 150 euro misschien. Je kunt zo'n gevoeligheidsonderzoek helemaal toespitsen op de stoffen die je wilt onderzoeken. Dat is niet zo ingewikkeld. Ik zou willen dat land- en tuinbouwers die veel met bestrijdingsmiddelen werken standaard zo'n test krijgen. Je kunt dan veel ellende vermijden."

Maar ziektepreventie is in Nederland geen groot thema, zegt Drent spijtig. "Dat is jammer, want dit kan ook in het belang zijn van zorgverzekeraars. Als wij in staat zijn sneller risicofactoren te onderkennen, kunnen we een grote ziektelast voorkomen. Die investering heb je er snel uit.

"Boeren stappen niet snel naar de dokter. Ik vind dat landbouwers moeten worden gewaarschuwd. Iedereen die beroepshalve met chemische stoffen omgaat, moet zich realiseren dat er risico's zijn. In een bouwmarkt zag ik pas een jongen bezig met het stapelen van pakken glaswol. Ik kan het dan niet laten om te zeggen: doe een mondkapje om. De minerale kunstvezels van glaswol kunnen gevaarlijk zijn bij inademing. Vooral als je er gevoelig voor bent en dat weet je nooit van te voren."

Ook (long-)artsen moeten meer beducht zijn op de blootstelling aan gevaarlijke stoffen, aldus Drent. "De gezondheidszorg kan veel goedkoper als je investeert in preventie en als je als arts goed doorvraagt bij patiënten. Ik bespaar op mijn polikliniek honderdduizenden euro's aan dure ingrepen, domweg door bij patiënten dóór te vragen: waar komt die klacht nou vandaan, wat is een mogelijke oorzaak? Maar ja, het systeem is zo opgezet dat je als dokter vooral verdient aan onderzoeken en verrichtingen, niet met doorvragen bij patiënten, want dat kost je zomaar een half uur extra tijdens een consult."

'Iedereen die met chemische stoffen omgaat, moet zich realiseren dat er risico's zijn'

houdt, kan overgevoelig zijn voor een eiwit in duivenpoep. Daar kun je longproblemen van krijgen, wij noemen dat een duivenmelkerslong. Er zijn rokers die longkanker krijgen en er zijn er die het nooit krijgen. Dat heeft met aanleg te maken. Dat zit in je DNA. Daar moeten we meer op letten."

Drent noemt het voorbeeld van de loodmijnen in de VS. Mijnbouwbedrijven laten nieuw personeel een gezondheidstest doen. Als blijkt dat de sollicitant overgevoelig is voor lood,